

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОНЯТТЯ ТА СУТНОСТІ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ МІСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ

Кірова М.О., аспірантка,

Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління

E-mail: masha_77@meta.ua

Обґрунтовано поняття та сутність екологічної безпеки життєдіяльності міського населення. Запропоновано до переліку структурних рівнів об'єктів безпеки ввести рівень міської або сільської спільноти територіальних громад, що змінює сутність інституціонального середовища екологічної безпеки.

Ключові слова. *Безпека, національна безпека, екологічна безпека, міське середовище, міська спільнота.*

Постановка проблеми.

При оцінці якості життя міського соціуму застосовується безліч параметрів соціально-економічного та екологічного характеру. Загальні правила про попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей сформульовані в чинному Законі «Про охорону навколишнього природного середовища» [1], на базі якого і розроблені ряд нормативно-правових документів.

Що стосується столиці України - Києва, то це великий культурний, історичний та торговельно-промисловий центр. Отже, можна сміливо говорити, що Києву характерні всі екологічні проблеми, що притаманні всім великим містам. Це, в першу чергу, забруднення автотранспортом, зміни в складі атмосферного повітря, шумове забруднення, викиди хімічних речовин у атмосферу, забруднення токсичними відходами, проблема відходів. Але особливе місце в цьому

регіоні посідає радіоактивна проблема, що пов'язано з Чорнобильською АЕС. Також, поруч, на території Київської області знаходяться Київські водосховища, що мають не найкращі екологічні умови. Найбільш значущі складові екосистеми: повітряний басейн міста, міські та приміські джерела води, ґрунту міста. Міжнародні експерти провели дослідження в 215 містах світу. Київ у міжнародному рейтингу займає 29 місце по забрудненню [2]. Отже, проблеми забезпечення екологічної безпеки для населення м. Києва, як багатьох великих міст України, є досить актуальними.

Метою статті є дослідження особливостей екологічної безпеки життєдіяльності міського населення в контексті національної безпеки.

Виклад основного матеріалу.

Відповідно статті 1 «Визначення термінів» закону України «Про основи національної безпеки України»

національна безпека - це захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх загроз [3]. Під життєво важливими інтересами нашого суспільства розуміється сукупність потреб, задоволення яких надійно забезпечує існування і можливості прогресивного розвитку особистості, суспільства і держави. Дотримуючись заданої логіки, суть поняття *екологічної безпеки* можна сформулювати як стан захищеності навколишнього природного і природно-техногенного середовища, яке забезпечує розвиток життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави.

Статтею 7 «Загрози національним інтересам і національній безпеці України» закону визначено, що на сучасному етапі основними реальними та потенційними загрозами національній безпеці України, стабільності в суспільстві у *екологічній сфері є*: нераціональне, виснажливе використання мінерально-сировинних природних ресурсів як невідновлюваних, так і відновлюваних; неподоланість негативних соціально-екологічних наслідків Чорнобильської катастрофи; погіршення екологічного стану водних басейнів, загострення проблеми транскордонних забруднень та зниження якості води; застарілість та недостатня ефективність комплексів з утилізації токсичних і екологічно небезпечних відходів.

Статтею 8 «Основні напрями державної політики з питань національної безпеки» закону визначено, що **в екологічній сфері такими є**: здійснення комплексу заходів, які гарантують екологічну безпеку ядерних об'єктів і надійний радіаційний захист населення та довкілля, зве-

дення до мінімуму впливу наслідків аварії на Чорнобильській АЕС; впровадження у виробництво сучасних, екологічно безпечних, ресурсо- та енергозберігаючих технологій, підвищення ефективності використання природних ресурсів, розвиток технологій переробки та утилізації відходів; поліпшення екологічного стану річок України, насамперед басейну р. Дніпро, та якості питної води; запобігання забрудненню Чорного та Азовського морів та поліпшення їх екологічного стану; *стабілізація та поліпшення екологічного стану в містах* і промислових центрах Донецько-Придніпровського регіону.

В Національній доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні за 2014 р. [4] визначено, що *екологічна безпека* - це складова національної безпеки, процес управління системою національної безпеки, за якого державними і недержавними інституціями забезпечується екологічна рівновага і гарантується захист середовища проживання населення країни і біосфери в цілому, атмосфери, гідросфери, літосфери і космосфери, видового складу тваринного і рослинного світу, природних ресурсів, збереження здоров'я і життєдіяльності людей і виключаються віддалені наслідки цього впливу для теперішнього і майбутніх поколінь.

Статтею 50 «Екологічна безпека» закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» [1] визначено, що *екологічна безпека* - це такий стан навколишнього природного середовища, при якому забезпечується попередження погіршення екологічної обстановки та виникнення небезпеки для здоров'я людей. Екологічна безпека гарантується громадянам України здійсненням ши-

рокого комплексу взаємопов'язаних політичних, економічних, технічних, організаційних, державно-правових та інших заходів.

Таким чином, до основних напрямів державної політики з питань національної безпеки в екологічній сфері відносяться проблеми **стабілізації та поліпшення екологічного стану, в тому числі і в містах**. Разом з тим, закон не визначає загрози екологічній безпеці міст України у екологічній сфері.

Миська територія різко відрізняється від природних екосистем. Вона характеризується високою щільністю населення, сильним забрудненням: хімічним, бактеріальним, шумовим, електромагнітним, інформаційним. На сьогоднішній день формування специфічного міського середовища є однією з найважливіших проблем. Термін «середовище» в повсякденному розумінні може мати два різних, але рівноправних значення: *по-перше*, середовище - це те, що навколо; в цьому значенні середовище передбачає якийсь концентр, який воно оточує, зокрема це може бути суб'єкт, навколо якого і зусиллями якого воно організовується; *по-друге*, середовище - це те, що між, посеред, всередині; тут «середовище» має на увазі цілу сукупність суб'єктів, між якими виникає свого роду спільне поле, що об'єднує їх в певну систему, яка має свої особливі властивості, якими не володіють суб'єкти окремо.

Разом з тим, кожна екологічна система являє собою елемент біосфери, утворений сукупністю всіх біологічних видів, що мешкають на певній території земної поверхні, і комплексом існуючих на цій території умов навколишнього середовища. Як вказував В.І. Вернадський, біосфера

поступово стає основою і для освіти «ноосфери», під якою розуміється узагальнений результат розумної діяльності загальнолюдської цивілізації [5]. Потужність впливу ноосфери на географічну оболонку нашої планети стрімко зростає і протягом останніх десятиліть все більшою мірою виявляється сумірною з впливами геологічних і космологічних факторів, змушуючи людство вживати екстремних заходів по своєму виживанню і формуванню ефективних систем глобальної, міжнародної та екологічної безпеки. При цьому найважливішу роль в структурі ноосфери грає так звана «техносфера», узагальнено розглянута як сукупність і область спільного існування з людиною різних видів техніки і технології. Організація самої техносфери у величезній мірі впливає на життєдіяльність людини, суспільства і біосфери. Таким чином, з огляду на викладене, можна визначити поняття «життєдіяльність» як різні форми активного існування людини і пов'язаної з ним ієрархії системних рівнів навколишнього світу. Маючи в своєму розпорядженні основні системні рівні життєдіяльності за ступенем їх зростаючого узагальнення, отримуємо наступну ієрархічну послідовність: **людина - суспільство - техносфера - екологічна система - людство - біосфера - ноосфера**.

Безумовно, в наведеній вище послідовності найважливішою ланкою як і раніше залишається людина, але рамки розгляду поняття життєдіяльності при цьому істотно розширені, забезпечуючи тим самим і більш адекватне уявлення всієї проблеми безпеки в цілому. Слід також зазначити, що техносфера, будучи частиною ноосфери, в наведеній послідовності

максимально наближена до людини і суспільства, оскільки сучасна постіндустріальна людська цивілізація, активно використовує в тому числі і різноманітні інформаційні технології, будує свою життєдіяльність саме на базі конкретних проявів цієї техносфери і знаходиться в постійному ефективному контакті з нею. Найчастіше техносфера набуває для людини навіть більше значення, ніж екологічна система, що і відображено в розташуванні системних рівнів.

У збудованій вище послідовності системних рівнів життєдіяльності екологічна система спільно з техносферою і суспільством утворюють середовище проживання людини, яка і є найважливішою структурою, що визначає ефективність і безпеку життєдіяльності. З огляду на це, важливою особливістю виділених системних рівнів життєдіяльності є можливість їх умовного об'єднання в три основні групи:

- місцеву або локальну систему життєдіяльності (людина і її місце існування - міська або сільська спільнота);
- регіональну (суспільство, техносфера, екологічна система);
- загальну або глобальну (людство, біосфера, ноосфера).

Незважаючи на безумовну важливість загальної глобальної системи життєдіяльності з позицій загальнолюдської цивілізації, реальним пріоритетом в існуванні, роботі кожної окремої людини або групи людей має все-таки локальна система рівнів життєдіяльності. Саме ця система життєдіяльності, що включає в себе найближче соціальне, природне і виробниче оточення людини, являє собою найважливіший об'єкт дослідження, організації та управління з позицій безпеки життєдіяльності.

Розглянемо тепер найбільш часто використовувані значення терміна «безпека». За думкою відомого філолога В.І. Даля, «безпека - це відсутність небезпеки, збереження, надійність», а «безпечний значить - незагрозливий, що не може заподіяти зла або шкоди, нешкідливий, збережений, вірний, надійний»[6].

Томас Гоббс, основоположник підходу до безпеки, який набув назви «реалізм», розглядав безпеку як фундамент будь-якої держави. Він вважав, що «люди, які живуть без іншої безпеки, крім тієї, яка гарантується їхньою власною силою знаходяться у ситуації, в якій немає місця промисловості, культурі, суспільству» [7].

З точки зору форми активного існування системи безпеки, це стан діяльності, при якій з прийнятною вірогідністю виключено прояв різного роду небезпек і загроз. З точки зору збереження стійкості системи безпеки, це динамічна рівновага, що складається в підтримці важливих для існування системи параметрів у допустимих межах норми. З точки зору стану об'єктів системи безпеки, це не перевищення допустимих значень впливу на об'єкти захисту потоків речовини, енергії та інформації.

Особливо слід відзначити, що згідно положень закону України «Про основи національної безпеки України» саме держава розглядається як основний політичний інститут організації системи суспільства, який здійснює функції управління цим суспільством і захисту його соціально-економічної структури. Інакше кажучи, саме держава, утворена самим суспільством, виступає в подальшому в якості основного суб'єкта забезпечення безпеки по відношенню до цієї ж самої держави, суспільства і

кожної окремої особистості, що входить до складу цього товариства і держави. У традиційному розумінні безпека забезпечується порядком, а порядок гарантується державою.

Безпека є однією з головних потреб людини. Потреби людини є причинами її активної життєдіяльності. Відповідно до теорії А. Маслоу вони знаходяться між собою в ієрархічному зв'язку [8]. При цьому потреби більш високого рівня виникають після задоволення потреб нижчих рівнів (рис. 1).

Слід зауважити, що після задоволення фізіологічних потреб задоволення потреб більш високого рівня можливо тільки після забезпечення безпеки. Більш того, багато вищі потреби людини почастили й викликані прагненням до підвищення рівня своєї безпеки. У співтоваристві людина відчуває себе безпечніше.

На підставі викладеного можна констатувати, що *безпека* - це стан ефективної захищеності системи взаємопов'язаних структурних рівнів особистості, місцевої спільноти, суспільства, держави і міжнародної (світової) спільноти від сукупності

факторів, що створюють небезпеку або загрози самому існуванню, що використовується в даному визначенні поняття «ефективна захищеність», яке покликане підкреслити, що ефективний характер безпеки об'єктів передбачає не тільки їх всебічний захист, а й проведення по відношенню до них у разі потреби легітимних превентивних заходів щодо зменшення самого рівня небезпеки (загрози). Тим самим досягається істотне скорочення економічних, соціальних та іншого роду витрат, пов'язаних з підтриманням безпеки системи на заданому рівні. Важливою і необхідною умовою правомірності проведення такого роду превентивних заходів є їх легітимний (від лат. *legitimus* - законний, узгоджений з законом) характер. В іншому випадку незаконні превентивні заходи по ефективному захисту об'єктів безпеки самі ризикують перетворитися в самостійне джерело загрози (небезпеки).

Прикладом забезпечення ефективної захищеності об'єктів безпеки може служити ситуація, пов'язана із загрозою весняного паводку і мож-

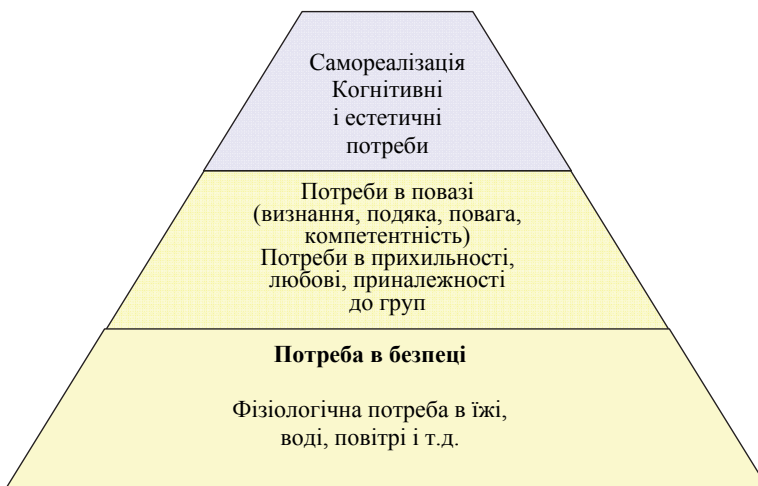

Рисунок 1. Базові потреби людини (по Годфруа, 1992) [9]

ливим затопленням річкою прибережних населених пунктів. У цьому випадку, крім традиційних заходів з будівництва дамб та інших захисних споруд, вельми дієвим засобом забезпечення безпеки є проведення превентивних операцій з підриву крижаних заторів на річці, що зазвичай різко знижує загрозу повені і дозволяє уникнути переростання оцінки ситуації зі складної в надзвичайну.

Таким чином, запропоноване вище трактування поняття «безпека» володіє деякими важливими якісними особливостями:

- розгляд безпеки пропонується проводити в тому числі і на правовій основі закону України і міжнародного права;

- розповсюдження змісту поняття безпеки крім людини також на місцеву спільноту, суспільство, державу, міжнародне (світове) співтовариство, стан захищеності яких обумовлює захищеність кожної людини, що дозволяє розглядати їх як об'єкти захисту, так і об'єкти структурних рівнів безпеки життєдіяльності;

- системний характер безпеки призводить до взаємозв'язку і взаємозалежності всіх складових її структурних рівнів.

Принципово важливим і методично виправданим є демонстрований в запропонованому вище визначенні підхід, при якому безпека трактується не з точки зору повної (що принципово недосяжно) або часткової відсутності небезпеки, а як певна ступінь захищеності виділених об'єктів від різних видів потенціальних загроз їх життєвим інтересам. При цьому передбачається, що подібного роду загрози, що характеризують той чи інший рівень небезпеки, в більшості випадків існують незалежно від

самих об'єктів, що захищаються. Тому, для забезпечення безпеки цих об'єктів виявляється можливим і необхідним порівняння по відношенню до них рівня загрози та рівня захищеності. Таким чином, згадані вище структурні рівні безпеки виділених об'єктів захисту і запропоноване розширене визначення безпеки включають в себе наступні основні компоненти:

- перший структурний рівень, який би розглядав безпеку людини, захищеність життєдіяльності та здоров'я кожної окремої особистості від різного роду загроз природного, техногенного або соціального характеру;

- другий структурний рівень, який би розглядав безпеку місцевої спільноти, захищеність життєдіяльності та здоров'я окремих груп населення від різного роду загроз екологічного, епідеміологічного характеру;

- третій структурний рівень, який би розглядав безпеку суспільства, захищеність життєдіяльності та здоров'я окремих груп населення від різного роду загроз не тільки екологічного або епідеміологічного характеру, але і економічного;

- четвертий структурний рівень, який би розглядав безпеку держави, захищеність її незалежності, територіальної цілісності від загроз економічного і політичного характеру;

- п'ятий структурний рівень, який би розглядав безпеку міжнародної (світової) спільноти, захищеність самого існування і можливості ефективного розвитку всіх елементів загальнолюдської цивілізації від різного роду загроз глобального, біосферного або космологічного характеру.

Як вже зазначалося вище, перелічені структурні рівні об'єктів безпеки в силу їх спільного впливу на стан

людини одночасно можна вважати і структурними рівнями безпеки життєдіяльності.

Поняття «безпека життєдіяльності» є вельми багатоплановим і означає, в тому числі, науку про безпечну взаємодію людини з техносферою, а в більш широкому сенсі - з місцем існування. Інакше кажучи, традиційно в даному науковому напрямку розглядається переважно лише локальна система життєдіяльності, яка утворює свого роду фундамент безпеки для системи більш високого рівня, так званої глобальної системи життєдіяльності (рис. 2).

Відповідно, можна виділити простір локальної (місцевої) безпеки життєдіяльності, який становить частину більш загального простору глобальної безпеки життєдіяльності. Крім того, говорячи про локальну безпеку життєдіяльності, слід враховувати, що останнім часом намітилася також тенденція узагальненого розгляду безпеки життєдіяльності як комплексного системного явища, що вимагає використання системного підходу до проблеми захищеності політичної, екологічної, інформаційної та інших видів діяльності, що мають не тільки техногенний характер, а і соціальний та поєднані.

З урахуванням викладеного можна зробити висновок, що загальна мета безпеки життєдіяльності полягає у забезпеченні ефективної захищеності прийнятних умов активного існування людини і її довкілля від перевищення допустимого ступеня впливу негативних факторів на всіх структурних рівнях безпеки. Таким чином, власне проблема безпеки життєдіяльності зводиться в основному до співмірної відповідності протягом аналізованого часу ступеня впливу

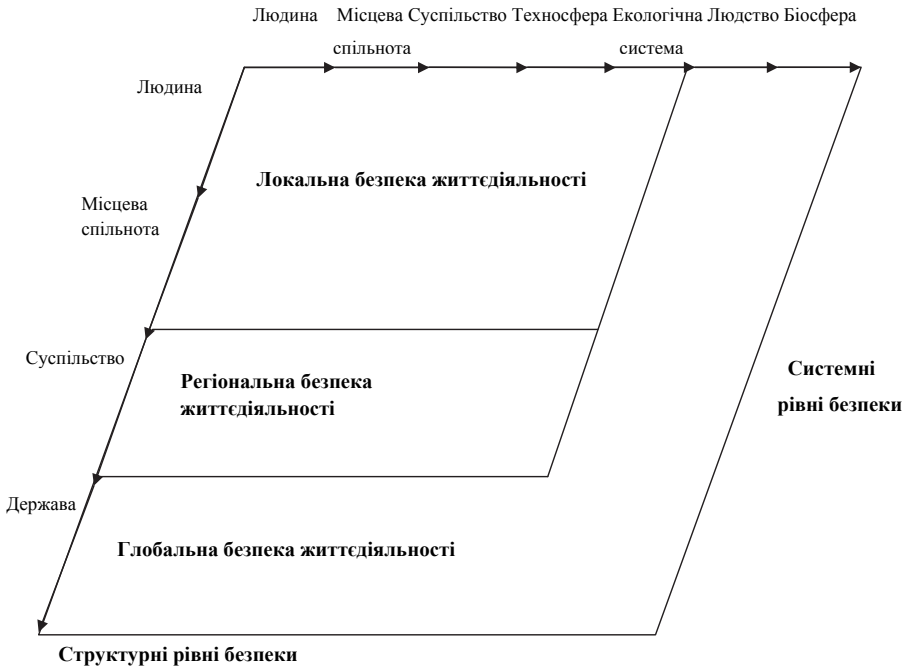
негативного фактора або загрози $U(t)$ і ступеня захищеності $S(t)$ об'єктів різних структурних рівнів за одним або кількома параметрами, важливими для забезпечення безпеки активного існування цих об'єктів [10]:

$$S(t) \geq U(t). \quad (1.1)$$

При цьому необхідно врахувати, що мова йде саме про відповідність порівнюваних ступенів активної захищеності і загрози або, як мінімум, не перевищення рівня загрози над ступенем захищеності об'єктів безпеки, що і відображено в умові (1.1). В іншому випадку, якщо має місце нерівність, то безпека життєдіяльності розглянутих об'єктів гарантовано не може бути забезпечена в необхідній мірі.

Як приклад можна розглянути загрозу паводку і зведення захисних дамб, покликаних протистояти очікуваному підйому води на деякий прогнозований рівень, який в свою чергу залежить від цілого ряду метеорологічних факторів, але може бути обґрунтовано передбачений з урахуванням попереднього багаторічного досвіду з достатнім ступенем точності. Очевидно, що з точки зору забезпечення безпеки життєдіяльності місцевої спільноти, висота захисних споруд повинна перевищувати очікуваний рівень паводкових вод або принаймні бути не менше цього очікуваного рівня природної загрози.

З наведеного простого прикладу видно, що, незважаючи на приналежність загрози до другого структурного рівня, який характеризує безпеку місцевої спільноти, насправді ступінь захищеності від загрози паводку зачіпає також і інтереси багатьох конкретних людей, чії будинки знаходяться в зоні можливого затоплення паводковими водами. Іншими словами, ступінь загрози завжди діє не тільки на прита-

Рисунок 2. Взаємозв'язок рівнів життєдіяльності та безпеки

манному їй структурному рівні безпеки життєдіяльності, але поширюється також і на всі попередні структурні рівні об'єктів безпеки.

В результаті, виділяючи п'ять основних структурних рівнів об'єктів безпеки (особистість, міська або сільська спільнота територіальних громад, суспільство, держава і міжнародне (світове) співтовариство), можна стверджувати, що загрози, які діють на першому структурному рівні, зачіпають зазвичай лише безпеку життєдіяльності окремої особистості, але не позначаються на безпеці наступних структурних рівнів. Виняток становлять люди, які уособлюють собою місцеву або державну владу і суттєво впливають на стан міської або сільської спільноти (суспільства). У цьому випадку проблеми безпеки життєдіяльності виходять за рамки окремої

особистості і повинні розглядатися на другому чи навіть четвертому структурних рівнях. Негативні фактори (небезпеки, загрози), що діють на другому структурному рівні по відношенню до місцевої спільноти, неминуче будуть поширюватися і на перший структурний рівень безпеки життєдіяльності людини, але зовсім не обов'язково повинні відобразитися на третьому або четвертому структурних рівнях безпеки суспільства і держави. Винятком є лише ті види небезпек, які зачіпають значну частину суспільства і можуть істотно вплинути на загальний стан держави в цілому, наприклад великі повені на Закарпатті чи наслідки Чорнобильської АЕС. Нарешті, небезпеки, що діють по відношенню до об'єкта четвертого структурного рівня безпеки - держави, безсумнівно будуть поширюватися і на об'єкти по-

передніх структурних рівнів безпеки (на окремі групи суспільства і кожного мешканця цієї держави).

Таким чином, негативні чинники (небезпеки, загрози), що діють на об'єкт певного структурного рівня безпеки, обов'язково поширюються на об'єкти всіх попередніх структурних рівнів безпеки і лише в якості виключення можуть зачіпати об'єкти наступних структурних рівнів.

З плином часу відзначений вище глибокий взаємозв'язок і взаємозалежність структурних рівнів об'єктів безпеки неминуче і часто в неявному вигляді призводять до поширення небезпеки (загрози) з одного структурного рівня на інші, подібно колам на воді від кинутого каменя.

Таким чином, система екологічної безпеки життєдіяльності міського населення включає в себе елементи організації захисту спільнотою територіальних громад людини, засоби захисту, культуру безпечної поведінки, знання закономірностей середовища і небезпечних факторів, вміння людини передбачати, виявляти і правильно оцінювати ці фактори і адекватно реагувати на них. Тільки при одночасному врахуванні всіх цих елементів можна говорити про створення (проектування) дієвої системи комплексної безпеки.

Висновок.

Екологічна безпека життєдіяльності міського населення в контексті національної безпеки - це стан ефективної захищеності системи (*середовища проживання*) взаємопов'язаних структурних рівнів особистості, місцевої спільноти, суспільства, держави і міжнародної (світової) спільноти від сукупності факторів, що створюють

небезпеку або загрози самому існуванню, що використовується в даному визначенні поняття «ефективна захищеність», яке покликане підкреслити, що ефективний характер безпеки об'єктів передбачає не тільки їх всебічний захист, а й проведення по відношенню до них у разі потреби легітимних превентивних заходів щодо зменшення самого рівня небезпеки (загрози). Запропоновано до переліку структурних рівнів об'єктів безпеки ввести рівень міської або сільської спільноти територіальних громад, що змінює сутність інституціонального середовища екологічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" (Відомості Верховної Ради України, 1991, № 41) [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/print1479373398461232>.
2. Екологічна карта України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://www.btn.kiev.ua/ua/ekologicheskaya-karta-kieva.html>.
3. Закон України "Про основи національної безпеки України" [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15/print1479373398461232>.
4. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні у 2014 році. – К.: Міністерство екології та природних ресурсів України, ФОРП Грінв Д.С., 2016. - с. 205.
5. Вернадский В.И. Несколькослов о ноосфере [Електронний ресурс]. – Режим доступу: vernadsky.lib.ru/e-texts/archive/noos.html.
6. Даль В. Толковый словарь живого великорусского языка [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://slovardalja.net/>
7. Chandra A., Acosta J. Understanding community resilience in the context of

- national health security (RAND Working Papers, A Literature Review) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/working_papers/2010/RAND_WR737.pdf.
8. Маслоу А.Г. Мотивация и личность / А.Г. Маслоу; пер. с англ. А.М. Татлыбаевой. - СПб.: Евразия, 1999. - 478 с.
  9. Айзман Р.И. Теоретические основы безопасности жизнедеятельности / Р.И. Айзман, С.В. Петров, В.М. Ширшова. - Новосибирск: АРТА, 2011. - 208 с.
  10. Лобачев А. И. Безопасность жизнедеятельности. Учебник. 2-е издание [Электронный ресурс]. – Режим доступу: fictionbook.ru/static/trials/00/17/88/00178863.a4.

References

1. The Verhovna Rada of Ukraine (1991, no 41), Zakon Ukrainy Pro ohoronu navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyssha", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1264-12/print1479373398461232>.
2. Ekologichna karta Ukrainy, available at: <http://www.btn.kiev.ua/ua/ekologicheskaya-karta-kieva.html>.
3. The Verhovna Rada of Ukraine, Zakon Ukrainy Pro osnovy nacional'noi bezpeky Ukrainy, available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15/print1479373398461232>.
4. Natsional'na dopovid' pro stan navkolyshn'oho pryrodnoho seredovyssha v Ukraini u 2014 rotsi (2016). Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine. Kyiv: Grinč D.S., p. 205.
5. Vernadskiy, V.I. Neskol'ko slov o noosfere, available at: vernadsky.lib.ru/e-texts/archive/noos.html.
6. Dal', V. Tolkovyy slovar' zhyvaho velykorusskoho yazyka, available at: <http://slovardalja.net/>
7. Chandra, A., Acosta, J. "Understanding community resilience in the context of national health security" (RAND Working Papers), available at: http://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/working_papers/2010/RAND_WR737.pdf.

8. Maslow, A. (1999). Motivatsiya i lichnost', Yevraziya, Sankt-Peterburg, Russia, 478 p.
9. Ayzman, R.I., Petrov, S.V., Shirshova, V.M. (2011) Teoreticheskiye osnovy bezopasnosti zhiznedeyatel'nosti, ARTA, Novosibirsk, 208 p.
10. Lobachev, A.I. Bezopasnost' zhiznedeyatel'nosti. Uchebnik. 2-ye izdaniye, available at: fictionbook.ru/static/trials/00/17/88/00178863.a4.

***

M. Kirova

SOME ASPECTS OF FEATURES CONCEPT AND NATURE OF ENVIRONMENTAL SAFETY LIFE URBAN POPULATION

Proved the concept and nature of the environmental safety of life of the urban population. A structural levels in the list of objects to enter the security levels of urban or rural communities of local communities, which changes the nature of the institutional environment environmental security.

Keywords. Safety, national security, environmental security, urban environment, urban community.

***

М.А. Кирова

ОТДЕЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ОСОБЕННОСТЕЙ ПОНЯТИЯ И СУЩНОСТИ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ЖИЗНЕДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОРОДСКОГО НАСЕЛЕНИЯ

Обосновано понятие и сущность экологической безопасности жизнедеятельности городского населения. Предложено в перечень структурных уровней объектов безопасности ввести уровень городского или сельского сообщества территориальных общин, что меняет саму сущность институциональной среды экологической безопасности.

Ключевые слова. Безопасность, национальная безопасность, экологическая безопасность, городская среда, городское сообщество.